

نگاهی به سیره م

فاطمه الگوی

وقتی از حضرت فاطمه(س) یاد می‌کنیم با یک انسان معمولی مواجه نیستیم. حضرت زهرا دختر خاتم النبیین حضرت رسول اکرم(ص) است و

ائمه اطهار از نسل این تنها دختر پیامبرزاده شده‌اند. حضرت زهرا(س) فخر و سرور زنان دو عالم است و در مقامات معنوی، هیچ زنی به پای ایشان نمی‌رسد. حتی بزرگوارانی همچون حضرت مریم، آسیه یا مادر و خواهر حضرت موسی به رغم آن‌که از زنان بزرگ و صاحب مقامات معنوی‌اند اما هرگز در جایگاه و منزلت معنوی به پای حضرت زهرا نمی‌رسند. با تمام اینها اما حضرت زهرا(س) الگوی قابل دسترس برای ماست. به این معنا که گرچه ما نمی‌توانیم به

زهرا احمدی

خبرنگار چار دیواری

شخصیتی ولایت پذیر

رحلت رسول اکرم آغاز مصائب اهل بیت عصمت و طهارت است. در شرایطی که رسول خدا در حجت الوداع به دستور خدا جانشین ولی مسلمین بعد از خود را تعیین کرده بودند و در همان واقعه بیش از ۱۲۰ هزار نفر از اصحاب حاضر با حضرت علی(ع) به عنوان ولی و جانشین پیامبر بیعت کردند و جانشینی رسول خدا را به مولا علی(ع) تبریک و شادباش گفتند، با رحلت رسول خدا، پایه‌های فتنه‌ای عظیم در جهان اسلام در سقیفه بنی ساعده گذاشته شد؛ فتنه‌ای که تا به امروز همچنان ادامه دارد و سرمنشأ اختلافات امت اسلام بود. با تمام اینها اما حضرت علی(ع) به عنوان ولی مسلمین و کسی که خلافتش غصب شد، گرچه در برابر این ماجرا سکوت کرد اما سکوت وی منفعلانه نبود و علاوه بر حق خواهی برای حفظ ارکان دین، حضور سیاسی خود را در حد شرایط موجود حفظ کرد. حضوری که بدون شک موجب شد دین مبین اسلام دچار انحرافات عمیق نشود و تا به امروز پابرجا بماند. حضرت فاطمه(س) نیز نه فقط به عنوان دختر رسول گرامی اسلام(ص) و همسر ولی مسلمین بلکه به عنوان یک شخصیت ولایت‌پذیر، با تمام توان از ولی و امام زمان خودش دفاع و برای احقاق حق وی تلاش و مبارزه کرد.

تلاش برای حمایت از ولایت

ماجرای مراجعه خلیفه دوم به در خانه حضرت علی(ع) برای اخذ بیعت، روایتی است که بارها در روضه‌ها و پای منبرها شنیده‌ایم و بر مظلومیت امام اول شیعیان و همسر گرامی وی، حضرت فاطمه زهرا(س) اشک ریخته‌ایم. با وجود این اما شاید این ماجرا را کمتر از جایگاه یک مبارزه برای احقاق حقوق حقه ولایت، مورد توجه قرار داده باشیم. در این ماجرا با وجود حضور حضرت علی(ع) در خانه، حضرت زهرا(س) پشت در خانه می‌رود تا به نوعی هم جایگاه خودش را به عنوان دختر رسول خدا(ص) یادآوری کند و هم پشتیبان ولایت باشد اما ماجرا ختم به خیر نمی‌شود و قصه آتش زدن در خانه فاطمه و علی و شکستن پهلوی حضرت زهرا(س) را همه شنیده‌ایم. بعد از این حادثه، حضرت علی(ع) را به مسجد می‌برند تا از ایشان به جبر بیعت بگیرند اما حضرت فاطمه وقتی به هوش می‌آید راهی مسجد می‌شوند و تهدید به نفرین می‌کنند. این تهدید موثر واقع می‌شود و غاصبان ولایت از بیعت گرفتن از امام علی(ع) منصرف می‌شوند.

زیر سؤال بردن مشروعیت خلیفه با سکوت!

پس از حضور خلیفه در خانه فاطمه زهرا(س) و گفت‌وگوی کوتاه آنها با حضرت فاطمه(س)، حضرت از خلفا اعتراف گرفتند که از پیامبر شنیده‌اند «رضایت فاطمه رضایت خدا و خشم او خشم خداست» و پس از آن فرمودند «پس من خدا و فرشتگان را شاهد می‌گیرم که شما دو نفر مرا اذیت و ناراحت کرده‌اید و در ملاقات با پدرم از شما دو نفر شکایت خواهم کرد». پس از این ماجرا تا زمان وفات حضرت با خلیفه وقت سخن نگفت. فاطمه زهرا(س) با این سکوت، مشروعیت خلیفه را زیر سؤال برد و اذهان جامعه و افکار عمومی را در مشروعیت خلیفه وقت دچار تردید کرد که فاطمه(س) حق را می‌گوید و امامت حقی است غصب شده توسط خلیفه وقت!

حضرت فاطمه(س) الگوی دست یافتنی برای همه انسان‌ها

زهرا چیدری

سر دبیر

چار دیواری

همیشه وقتی صحبت از الگوگیری از بزرگان می‌شود خیلی از ما تصور می‌کنیم شخصیت‌های بزرگی همچون حضرت فاطمه(س) الگوی دست نیافتنی هستند و نمی‌توان هرگز به کنه شخصیت والای چنین حضراتی پی برد و حتی به آنها نزدیک شد، چه برسد به این‌که بخواهیم مانند آنها فکر رفتار و زندگی کنیم. این مسأله به خصوص در مواجهه نسل جوان و نوجوان با این الگوها بیشتر نمود می‌یابد. به گونه‌ای که ممکن است نوجوانان و جوانان ما احساس کنند هرگز نمی‌توانند به شخصیت‌های مقدسی همچون حضرت زهرا(س) حتی نزدیک شوند و همین احساس هم گاهی وقت‌ها می‌تواند آنها را از تلاش برای الگوگیری از چنین شخصیت‌هایی دور کند. با تمام اینها و به رغم آن‌که نمی‌توان وجهه آسمانی و متعالی شخصیتی همچون حضرت زهرا(س) را انکار کرد اما واقعیت این است که این بانوی ارجمند با تمام ویژگی‌های منحصر به فردی همچون دختر رسول خدا(ص) و همسر حضرت امیر(ع) و همچنین مادر ۱۱ امام بودن وقتی بناست در جایگاه الگوی برای زنان و مردان مسلمان قرار بگیرد، الگوی دست یافتنی است. به بیان دیگر وقتی ما می‌خواهیم از شخصیت‌های بزرگی همچون حضرت علی(ع) یا حضرت زهرا(س) الگو بگیریم، این الگو گرفتن به معنای بهره گرفتن از سیره و سبک زندگی این بزرگان در مواجهه با مسائل گوناگون زندگی است که شاید برای ما هم پیش بیاید و با آنها مواجه شویم. در واقع این جایگاه معنوی و شخصیت خاص بزرگان است که تکرار نشدنی است و مثلاً هیچ‌گاه ما نمی‌توانیم در جایگاه دختر رسول خدا قرار بگیریم اما وقتی به زندگی آن حضرت نگاه می‌کنیم، متوجه می‌شویم ایشان در طول دوران زندگی پربرکت‌شان با چالش‌ها و مسائل گوناگونی مواجه شده‌اند و شیوه مدیریت و مواجهه با این چالش‌ها می‌تواند برای ما الگوی از سبک زندگی حضرت زهرا(س) به عنوان یک انسان کامل باشد. همچنان‌که رسول خدا(ص) هم طبق توصیه قرآن به مردم می‌گویند «بگو من بشری مثل شما هستم که به من وحی می‌شود». پس همین وجهه انسانی بزرگان و اولیای الهی می‌تواند آنها را به الگوهای قابل دسترسی برای ما تبدیل کند. نکته قابل تأمل در این بین نوع معرفی‌هایی است که ما برای این الگوها ارائه می‌دهیم. به بیان دیگر دستگاه‌های فرهنگی، مبلغان و سخنرانان باید به این نکته توجه کنند که وقتی قرار است درباره شخصیت‌های والایی همچون حضرت فاطمه(س) صحبت کنند بین وجهه معنوی، متعالی و جایگاه شخصیتی ایشان در نظام آفرینش و وجهه انسانی شخصیت این بزرگان تفاوت قائل شده و آنها را الگوهای غیر قابل دسترس معرفی نکنند تا جامعه با تصور این غیر قابل دسترس بودن از آنها فاصله نگیرد.